

N Corona - heropening A2
MH/JC/AS
840-2020

Brussel, 9 december 2020

ADVIES

inzake

DE HEROPENING VAN DE WINKELS

(goedgekeurd door het bureau op 26 november 2020,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 9 december 2020)

Op 25 november 2020 heeft de Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, de heer David Clarinval, het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd over de voorwaarden waaronder de winkels en vestigingen waar goederen worden verkocht en waar diensten (zonder fysiek contact) worden aangeboden mogen heropstarten.

Het bureau van de Hoge Raad heeft op 26 november 2020 in antwoord op deze adviesvraag bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 9 december 2020.

STANDPUNTEN

1. Veiligheid prioritair

Voor de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO vormt de gezondheid van de zelfstandigen, hun medewerkers en klanten de absolute prioriteit. Tegelijkertijd streeft ze naar een zo snel als mogelijke heropening van alle volledig of gedeeltelijk gesloten ondernemingen. Die heropening moet vanzelfsprekend op een veilige en op een economische haalbare wijze gebeuren. Indien de verspreiding van het coronavirus niet onder controle is, zal er ook geen duurzaam economisch herstel mogelijk zijn. Een derde golf moet absoluut vermeden worden omwille van het menselijke leed maar ook omwille van het economische leed dat in dat geval nog erger zou zijn.

2. Winkels en diensten zonder fysiek contact nu heropenen

De Hoge Raad is er echter van overtuigd dat de heropening, onder een reeks strikte voorwaarden, van de winkels en vestigingen waar goederen worden verkocht en waar diensten (zonder fysiek contact) worden aangeboden, kan plaatsvinden zonder de vereisten inzake veiligheid en volksgezondheid te ondermijnen. De Hoge Raad vraagt dan ook dat deze ondernemingen zo snel als mogelijk mogen heropenen.

Daarbij dient volgens hem geen onderscheid gemaakt te worden tussen de verschillende soorten winkels en diensten, met uitzondering van de diensten waarbij er fysiek contact met de klant is. Al deze ondernemingen kunnen op een veilige manier hun activiteit uitoefenen. Een onderscheid maken tussen de sectoren is in de praktijk bovendien zeer moeilijk. Ook op de markten moeten alle producten terug kunnen verkocht worden zoals bij de winkels.

Terug op afspraak klanten kunnen ontvangen is geen voldoende oplossing.

De Hoge Raad is ervan overtuigd dat die heropening veilig kan gebeuren aangezien deze ondernemingen reeds hebben aangetoond dat ze veilig kunnen werken en daartoe eerder reeds de nodige maatregelen hebben genomen. Uit de beschikbare studies blijken deze winkels en dienstverleners zeker geen belangrijke bron van besmettingen te vormen. Het gesloten houden van de winkels zou daarentegen een enorme economische impact hebben gezien het grote belang van de decemberperiode voor de retailsector. Belgische consumenten kunnen bovendien wel in de buurlanden gaan winkelen waar de winkels wel open zijn en waar men dus even goed en waarschijnlijk zelfs meer risico loopt besmet te worden.

3. Voorwaarden voor heropening

Begeleidende voorwaarden

Voor de heropening moet de overheid volgens de Hoge Raad aan een aantal begeleidende voorwaarden voldoen:

- De overheid zal onvermijdelijk keuzes moeten maken. Niet alle sectoren en beroepen zullen tegelijkertijd terug kunnen opstarten. Versoepelingen op economisch vlak moeten volgens de Hoge Raad voorrang krijgen aangezien een gezond economisch weefsel ook noodzakelijk is voor onze welvaart, onze tewerkstelling en ons welzijn.
- Het is volgens de Hoge Raad bovendien erg belangrijk dat de overheid duidelijk naar de bevolking communiceert dat de heropening van de winkels niet betekent dat alle problemen van de baan zijn en ook voorzorgsmaatregelen met betrekking tot bijvoorbeeld de sociale contacten mogen versoepeld worden.
- De steden en gemeenten moeten de eventuele drukte op het openbaar domein in goede banen leiden. Bij de heropening in mei is dat goed verlopen. Maatregelen die men kan nemen zijn bijvoorbeeld het aanduiden van looprichtingen in de winkelstraten, het monitoren van de drukte, het voorzien van stewards en extra politiecontrole. Die drukte in het openbaar domein is echter iets wat zeker niet overal een potentieel probleem vormt. De meerderheid van de winkels liggen niet in drukke winkelstraten of -centra.
- Een strenge handhaving van de te volgen regels en voorwaarden in de winkels en in het openbaar domein is absoluut noodzakelijk.

Winkelmodaliteiten

De Minister heeft voor de betrokken ondernemingen alvast een aantal voorwaarden voor een veilige heropstart voorgesteld. De Hoge Raad onderschrijft de meeste van die voorwaarden maar heeft bij enkele van die voorwaarden nog opmerkingen:

- Het personeel krijgt een passende opleiding
Dit is zeker een goede voorwaarde waaraan de kmo's ook bij de heropening in mei zeker reeds voldaan hebben. Het kan wel niet de bedoeling zijn dat het hier over een klassiek of formeel georganiseerde opleiding zou gaan. Ook informatie verstrekt door de zaakvoerder aan zijn medewerkers moet in aanmerking komen. Daarom wordt deze voorwaarde beter als volgt omschreven: "Het personeel krijgt een passend opleiding of informatie."
- Winkelen gebeurt individueel met één volwassene per winkelbeurt. Het gezelschap van kinderen onder 12 jaar wordt toegelaten.
Hier pleit de Hoge Raad ervoor toe te laten dat twee personen ouder dan 12 jaar samen winkelen omdat voor bepaalde aankopen de klant nu eenmaal liever niet alleen beslist. De ervaringen met de beperking tot één persoon in mei 2020 waren trouwens zeer nefast. Tevens dient er ook een uitzondering voorzien te worden voor personen die nood hebben aan begeleiding.

- Een winkelbezoek duurt maximaal 30 minuten. Indien een winkel uitsluitend op afspraak werkt, en de aanwezigheid beperkt tot 1 klant, kan het bezoek langer duren. Ook bij het winkelen op afspraak moet het gezelschap van kinderen jonger dan 12 jaar toegelaten worden, moet het mogelijk zijn om met twee personen ouder dan 12 jaar samen te winkelen en moet er een uitzondering voorzien worden voor personen die begeleiding nodig hebben.
- Een winkel is ook verantwoordelijk voor het beheer van de wachtrij buiten de winkel. Er moet toezicht georganiseerd worden op buitenstaande wachtende winkelaars, zodat de regels van social distancing gerespecteerd worden.
De zelfstandigen en kmo's willen zeker helpen om ervoor te zorgen dat de social distancing in de wachtrij buiten de winkel gerespecteerd worden. Zij zijn echter heel beperkt in de mogelijkheden daartoe, zeker als dit op het openbaar domein is. Die bevoegdheid ligt bij de steden en gemeenten. Het zijn dan ook best de steden en gemeenten die daarin de leiding nemen en in lokaal overleg met de ondernemers tot de beste oplossingen komen.
- [Winkels met een oppervlakte van meer dan 400 m² werken op afspraak]
Dit is volgens de Hoge Raad voor die winkels een zeer moeilijk realiseerbare voorwaarde. Winkels met een grote oppervlakte kunnen wanneer er niet veel klanten komen die klanten net heel goed over de winkel spreiden. Deze winkels moeten op dezelfde manier als andere winkels behandeld worden. Indien winkels zeer grote groepen klanten aantrekken, dienen er wel in overleg met het lokale bestuur bijzondere en specifieke maatregelen genomen te worden om een volkstoeloop te vermijden.
- Adequate ventilatie en verluchting zijn essentieel om virustransmissie te vermijden. Elke winkel stelt een ventilatie- en verluchttingsplan op voor de eigen zaak.
Dit is een goede voorwaarde. De overheid geeft de zelfstandigen en kmo's best wel bijkomende informatie over hoe ze zo een adequate ventilatie en verluchting kunnen realiseren en hoe ze dat op een eenvoudige wijze in een plan kunnen opnemen.

Sectorgidsen- en protocollen

De Minister heeft de Hoge Raad gevraagd of de sectorgidsen en -protocollen van de betrokken beroepen en deelsectoren zouden kunnen gescreend worden om na te gaan of ze overeenstemmen of in overeenstemming kunnen gebracht worden met de voorgestelde lijst van voorwaarden. De Hoge Raad heeft deze vraag overgemaakt aan de vermoedelijk betrokken beroepsorganisaties aangezien zij doorgaans de auteur zijn van die gidsen en protocollen en zij ook het beste weten wat in hun sectoren en beroepen mogelijk is. Uit de reacties op die bevraging blijkt dat deze voorwaarden, mits rekening gehouden wordt met de hierboven geformuleerde algemene opmerkingen, reeds vervat zitten in de bestaande gidsen en protocollen of zonder veel problemen daarin kunnen verwerkt worden.

4. Verruiming van de openingsuren

De Minister vraagt ook specifiek of het gewenst is de regeling inzake de openingsuren te versoepelen om zo meer gespreid winkelen toe te laten. De Hoge Raad is er voorstander van om als tijdelijke en uitzonderlijke maatregel toe te laten dat in de maand december in gans het land de winkels op zondag mogen openen en personeel mogen tewerkstellen zodat het winkelen in die drukkere periode beter gespreid kan worden. Andere versoepelingen zijn volgens hem niet nodig. Zoals hij in zijn eerdere advies over dit onderwerp heeft toegelicht¹, worden momenteel de door wet toegelaten openingsuren en mogelijkheden niet volledig benut en kan er dus binnen het kader van de bestaande wet waar nodig ook nog voor gekozen worden om de openingsuren te verruimen.

5. Duidelijke maatregelen

De Hoge Raad vraagt dat de nieuwe maatregelen voldoende duidelijk zijn zodat ondernemingen weten onder welke regels ze al dan niet vallen. De nood aan meer duidelijkheid inzake het toepassingsgebied stelt zich overigens niet alleen voor de veiligheidsmaatregelen maar ook voor de steunmaatregelen.

6. Indien nodig blijvende steunmaatregelen

Ook bij een heropening zullen veel winkels het nog economische moeilijk blijven hebben en moet gekeken worden welke steunmaatregelen vereist blijven.

7. Bied perspectief voor andere sectoren

De sectoren en beroepen die nu nog niet kunnen heropstarten moet men een perspectief bieden door bijvoorbeeld te zeggen tot op welk niveau de besmettingen moeten dalen vooraleer zij mogen heropstarten. Vanzelfsprekend moeten deze ondernemingen verder ondersteund worden.

BESLUIT

De Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO is er van overtuigd dat de winkels en vestigingen waar goederen worden verkocht en waar diensten (zonder fysiek contact) worden aangeboden veilig kunnen heropstarten mits voldaan wordt aan de in dit advies besproken voorwaarden.

¹ [HRZKMO advies nr. 831 van 9 juli 2020 over het tijdelijk schorsen wegens de Coronacrisis van de verplichte wekelijkse rustdag](#)